

LUNDS
UNIVERSITET

Barnkonventionen har blivit svensk lag

En studie om implementeringen av barnkonventionslagen

Minette Bergström

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG31

Termin: HT2020

Handledare: Mattias Gunnemyr

Omfång: 10038

Abstract

Att inkorporera barnkonventionen till lag har varit debatterat under ett flertal år i Sverige. Ett antal utredningar har gjorts genom åren där man kommit fram till att inkorporering inte är nödvändigt för att jobba i enlighet med konventionen. Trots motstånd beslutade riksdagen 2018 att barnkonventionen skulle bli lag och år 2020 trädde lagen i kraft. Beslutet bemöttes både negativt och positivt från olika delar av det svenska samhället. Syftet med denna studie är att analysera hur implementeringen av barnkonventionen sett ut under år 2020. Uppsatsen kommer besvara följande frågeställningar: Har implementeringen fungerat i praktiken? Vad finns det för svårigheter gällande implementeringen? Påverkas barns centrala förmågor av bristande implementering?

Utifrån en undersökning av Bris och en av statens offentliga utredningar (SOU) kommer en jämförande analys göras för att se hur implementeringen av barnkonventionen som svensk lag sett ut och vilka problemområden som finns. Martha Nussbaums kapacitetsmodell kommer användas som analytiskt hjälpmedel och perspektiv. Studien har visat att implementeringen av barnkonventionen som lag inte har fungerat fullt ut i praktiken. Det finns brister i den kommunala implementeringen. De största svårigheterna är resursbrist och avsaknad av strategier för implementering. Det framkom även en brist i hur man ska tolka och använda två av barnkonventionens grundprinciper, barnets bästa och barnets rätt till deltagande. Studien visade även att barns centrala förmågor, specifikt 10a, påverkas av bristande implementering.

Nyckelord: barnkonventionen, barnkonventionslagen, implementering, inkorporering, SOU 2020:63, Bris, kapacitetsmodellen

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	FN:s konvention om barnets rättigheter	2
1.2	Problemformulering, syfte och frågeställningar	5
1.3	Material	6
1.3.1	Avgränsningar och källkritik	7
2	Metod och teori	8
2.1	Jämförande analys	8
2.2	Teori	9
2.2.1	Vad är förmågor?	10
2.2.2	Lista över centrala förmågor	11
3	Litteraturöversikt och tidigare forskning	13
3.1	Barnkonventionen - implementering och inkorporering	13
3.2	Barnkonventionen som nationell lag	17
4	Bris och SOU 2020:63	20
4.1	Bris	20
4.2	SOU 2020:63	23
4.2.1	Observationer i praktiken och tolkning av principer	23
5	Analys	25
6	Slutsats och diskussion	27
6.1	Slutsats	27
6.2	Diskussion	28
6.2.1	Metoddiskussion	31
6.3	Förslag till vidare forskning	32
	Referenser	33
	Bilagor	36

1 Inledning

Thirty years ago, world leaders made a historic commitment to the world's children by adopting the United Nations Convention on the Rights of the Child – an international agreement on childhood. It's become the most widely ratified human rights treaty in history and has helped transform children's lives around the world. But still not every child gets to enjoy a full childhood. Still, too many childhoods are cut short.¹

År 1989 antog FN:s generalförsamling FN:s konvention om barnets rättigheter, ett viktigt steg framåt för barns rättigheter världen över. Barnkonventionen anses vara ett av de mest väsentliga verktygen för att uppfylla och säkerställa barns rättigheter.² Sverige var ett av de första länderna som ratificerade barnkonventionen år 1990. Konventionen fastställer alla barns lika rätt oavsett kultur, religion, etnicitet, funktionsvariation eller andra särdrag.³ 2018 röstade Sveriges riksdag för regeringens proposition att göra barnkonventionens artiklar 1-42 till svensk lag 1 januari 2020. Genom denna lagstiftning ges barnkonventionen samma ställning som övriga svenska lagar.⁴ Syftet med lagstiftningen är att stärka barnets rättsliga status, att barnets rätt ska få en större del i samhället samt att fungera som ett förtydligande av att barns rättigheter enligt konventionen. Barns rättigheter ska vid alla belutsprocesser och ärenden som rör barn tas i åtanke och beaktas.⁵ Barnkonventionslagen har varit en lång och utdragen process som mött många motgångar. Tankar om inkorporering av barnkonventionen är inte ett nytt fenomen utan har varit ett debatterat ämne sedan år 1995 då förslaget om inkorporering fick avslag. 1996 tillsattes en kommitté, Barnkommittén, vars uppgift var att göra en bredare översyn i hur svensk lag och praxis fungerar i förhållande till konventionen. Barnkommittén ansåg att inkorporering inte var nödvändigt då svensk lag stämmer väl med konventionen. 2010 gjordes ytterligare utredning kring barnkonventionen i relation till svensk lag och praxis. Denna gång i form av en kartläggning kring överensstämmande mellan konvention och svensk lag samt praxis.⁶

---

¹ Unicef, *Convention on the rights of the child*, [hämtad 2021-01-07]

² Regeringen, *Idag blir barnkonventionen svensk lag*, (publicerad 2020-01-01), [hämtad 2020-12-12]

³ Barnombudsmannen, *Barnkonventionen*, [hämtad 2020-12-11]

⁴ Prop. 2017/18:186, s. 6

⁵ Regeringen, *Idag blir barnkonventionen svensk lag*, (publicerad 2020-01-01), [hämtad 2020-12-12]

⁶ Prop. 2017/18:186, s. 66

Att göra barnkonventionen till lag har blivit ett mycket polariserat ämne som möts av både kritik och beröm från ett flertal håll. Kritiken som lagts fram är ofta att konventionens artiklar är för vagt formulerade, svårtolkade samt att svensk rätt ger starkare skydd av barns rättigheter och att inkorporering inte kommer ge speciellt mycket. Den beröm och positiva respons som inkorporeringen fått är kopplad till barnets rättsliga status där man menar att barnet som rättighetsbärare kommer få en starkare position och att man kommer bli tvungen att anamma ett mer barnrättsbaserat synsätt.⁷ Trots mycket komplexa debatter och flera år av förhandlingar kring frågan har lagen nu trätt i kraft. 1:a januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag, en lag som nu har varit i bruk i över ett år.

1.1 FN:s konvention om barnets rättigheter

När man skulle rösta angående barnkonventionen röstade alla länder för konventionen i FN:s generalförsamling 1989, något som är unikt. Nästan alla länder har nu skrivit under och ratificerat barnkonventionen.⁸ Barnkonventionen, eller FN:s konvention om barnets rättigheter, består av 54 artiklar varav 41 är artiklar som fastställer barns rättigheter (sakartiklar) och resterande 13 anger hur stater ska arbeta med konventionen. Sakartiklarna ska ses som en helhet och artiklarna ska därav läsas tillsammans. Detta innebär att man inte kan dela konventionen och plocka ut enskilda artiklar. Konventionen fastställer barn att vara individer under 18 år. I konventionen finns fyra grundprinciper som ska fungera som tolkningsverktyg till resterande artiklar.⁹ Dessa grundprinciper är artikel 2) alla barn har samma rättigheter och lika värde, 3) barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn, 6) alla barn har rätt till liv och utveckling och 12) alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.¹⁰ Barnkonventionen utgör en del av folkrätten vilket gör att stater som ratificerat barnkonventionen är skyldiga att följa artiklarna som anges i konventionen. Det finns dock ingen internationell domstol där man kan stämma en konventionsstat som inte uppfyller de rättigheter som klargörs i konventionen. Man har istället arbetat fram en internationell klagomekanism (tredje tilläggsprotokoll) som är

---

⁷ Prop. 2017/18:186, s. 70-72

⁸ Barnombudsmannen, *Barnkonventionen*, [hämtad 2020-12-11]

⁹ Ibid

¹⁰ United Nations, *Convention on the rights of the child*, 20 November 1989, Treaty Series, vol. 1577

verkande sedan 2014.¹¹ Barnkonventionen har en tillhörande kommitté, FN:s kommitté för barnets rättigheter även kallad FN:s barnrättskommittén. FN:s barnrättskommitténs uppgift är att kontrollera om och hur väl stater följer konventionen och dess artiklar. Kommittén består av 18 oberoende experter från olika stater och nomineras fram av konventionsstaterna. Experterna sitter på mandatperioder om fyra år och val hålls vartannat år. Stater som ratificerat barnkonventionen ska vart femte år lämna in en rapport angående statens arbete med rättigheterna i barnkonventionen till barnrättskommittén. FN:s barnrättskommitté delat ut kritik, förslag och rekommendationer till staterna genom så kallade *Concluding observations*.¹² 2015 delade FN:s barnrättskommitté ut *Concluding observations* till Sverige där man bland annat kritiserat Sverige för att man inte gjort barnkonventionen till svensk lag och gav detta som en rekommendation.¹³

The Committee urges the State party to accelerate the inquiry set up in March 2013 and take all the necessary measures to bring national legislation into full CRC/C/SWE/CO/5 3 conformity with the Convention, and that the Convention should always prevail when provisions of domestic law conflict with the Convention.¹⁴

FN:s barnrättskommitté rekommenderade även Sverige att ratificera det tredje tilläggsprotokollet rörande barns rätt att föra klagomål till FN.¹⁵

The Committee recommends that the State party, in order to further the fulfilment of children's rights, ratify the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure.¹⁶

Utöver barnkonventionen finns det även tre tilläggsprotokoll 1) barn i väpnad konflikt, 2) handel med barn, barnprostitution och barnpornografi och 3) barns klagorätt. Protokollen fungerar på samma sätt som konventioner och har samma ställning som en konvention, vilket betyder att protokollen är bindande för stater som har ratificerat dem. Tilläggsprotokoll ett och två skapades av FN år 2000 som komplement till barnkonventionen. Tilläggsprotokollen innehåller mer

---

¹¹ Barnombudsmannen, *Barnkonventionen*, [hämtad 2020-12-11]

¹² Unicef, *FN:s kommitté för barnets rättigheter*, [hämtad 2021-01-07]

¹³ Ibid

¹⁴ UN Committee on the Rights of the Child, *Concluding Observations on the Fifth Periodic Report of Sweden*, 6 March 2015, CRC/C/SWE/CO/5, part III, A, p. 8

¹⁵ CRC/C/SWE/CO/5, 2015, part III, H, p. 61

¹⁶ Ibid

specifika rättigheter och åtaganden för barn i väpnade konflikter och handel med barn, barnprostitution och barnpornografi. Det tredje tilläggsprotokollet antogs år 2011 och handlar om barns rätt att föra klagomål. Protokollet gör det möjligt för barn att lämna klagomål till FN:barnrättskommitté om de anser att deras rättigheter kränkts och man inte fått gehör för detta i ens hemland. Sverige har ratificerat tilläggsprotokoll ett och två men inte det tredje¹⁷ trots rekommendationer från FN:s barnrättskommitté.

Två av barnkonventionens grundprinciper, artikel tre och tolv, är särskilt viktiga i denna studie vilket gör att läsaren bör vara medveten om vad dessa artiklar innefattar. För att säkerställa full förståelse av vad artiklarna inkluderar skrivs dessa i sitt original nedan.

Article 3

1. In all actions concerning children, whether undertaken by public or private social welfare institutions, courts of law, administrative authorities or legislative bodies, the best interests of the child shall be a primary consideration.
2. States Parties undertake to ensure the child such protection and care as is necessary for his or her well-being, taking into account the rights and duties of his or her parents, legal guardians, or other individuals legally responsible for him or her, and, to this end, shall take all appropriate legislative and administrative measures.
3. States Parties shall ensure that the institutions, services and facilities responsible for the care or protection of children shall conform with the standards established by competent authorities, particularly in the areas of safety, health, in the number and suitability of their staff, as well as competent supervision.

Article 12

1. States Parties shall assure to the child who is capable of forming his or her own views the right to express those views freely in all matters affecting the child, the views of the child being given due weight in accordance with the age and maturity of the child.
2. For this purpose, the child shall in particular be provided the opportunity to be heard in any judicial and administrative proceedings affecting the child, either directly, or through a representative or an appropriate body, in a manner consistent with the procedural rules of national law.¹⁸

---

¹⁷ Unicef, *Tilläggsprotokoll till barnkonventionen*, [hämtad 2021-01-06]

¹⁸ United Nations, *Convention on the rights of the child*, 20 November 1989, Treaty Series, vol. 1577

1.2 Problemformulering, syfte och frågeställning

Lagstiftandet av barnkonventionen som svensk lag har länge varit ett mycket polariserat och debatterat ämne där det anses mycket oklart vad denna lagstiftning egentligen kommer ge och hur den kommer se ut i praktiken. Lagen har varit i bruk i över ett år men hur har implementeringen gått? Syftet med denna uppsats är att sammanställa, analysera och jämföra hur implementeringsarbetet av barnkonventionen som lag sett ut under år 2020. Detta kommer göras genom två material, en undersökning gjord av Bris och en av statens offentliga utredningar (SOU). Utredningen och Bris undersökning kommer sammanfattas, jämföras och analyseras för att få en större bild av hur implementeringen av barnkonventionen som lag sett ut under året samt definiera eventuella problemområden. Ytterligare ett syfte med studien är att utifrån kapacitetmodellen analysera om centrala förmågor påverkas av bristande implementering av barnkonventionen. Uppsatsen kommer använda sig av Martha Nussbaums kapacitetsteori. Denna teori har en tydlig koppling till mänskliga rättigheter där Nussbaum själv beskriver den som en art eller gren av mänskliga rättigheter.¹⁹ Kapacitetsmodellen ger en konkret tröskelnivå i form av en lista på centrala förmågor av vad som krävs för att leva ett minimalt värdigt liv. Detta möjliggör en analys av Sveriges position i förhållande till tröskelnivån och analysera om några centrala förmågor påverkas av implementeringen av barnkonventionen. Jag kommer därav använda mig av Nussbaums kapacitetsmodell som analyserande hjälpmedel samt att det genom detta kommer läggas ett fokus på möjligheter som ges till barn i det svenska samhället. Kapacitetsmodellen kommer appliceras på mitt resultat för att avgöra om några centrala förmågor påverkas av implementeringen. Mina frågeställningar är därav följande:

- Har implementeringen fungerat i praktiken?
- Vad finns det för svårigheter gällande implementeringen?
- Påverkas barns centrala förmågor av bristande implementering?

---

¹⁹ Nussbaum, C Martha, *Creating Capabilities : The Human Development Approach*. Harvard University Press, (2011), s. 62

1.3 Material

Mitt valda primärmaterial består av en undersökning gjord av Bris med dess tillhörande kommentarer och rekommendationer samt en av statens offentliga utredningar skriven av barnkonventionsutredningen. Jag har valt dessa som mitt primärmaterial eftersom de är relevanta för att besvara min frågeställning samt baserat på att materialen är aktuella och pålitliga. Anledningen till att jag valt att ha både utredningen och undersökningen som primärmaterial är för att jag vill få en så bred analys av arbetet med implementeringen som möjligt. Att endast använda den en eller den andra ger en mycket snävare analys vilket inte heller genererar en helhetsbild av hur den praktiska tillämpningen ser ut i nuläget.

Bris, barns rätt i samhället, är en partipolitisk och religiöst obunden barnrättsorganisation. Organisationen jobbar för att stärka barns rättigheter och allt arbete sker utifrån barnkonventionen. Bris bildades 1971 av Gunnel Linde och Berit Hedeby. Bildandet av organisationen kom som en reaktion på de våld som ledde till en treårig flickas död utanför Stockholm.²⁰ Bris publicerar rapporter, böcker och annat material som berör barns rättigheter i det svenska samhället. Rapporterna från Bris baseras på forskning och syftar till att belysa brister och problem gällande barns rättigheter som man ser i det svenska samhället. Bris ger även förslag på hur man ska arbeta för att förbättra barns situation och stärka deras rättigheter.²¹ Mellan den 19 oktober och den 4 november 2020 genomförde Bris en enkätundersökning där syftet var att undersöka hur implementeringen av barnkonventionen som svensk lag fungerat på kommunal nivå. Enkäter skickades ut till alla kommuner i Sverige. 182 av 290 kommuner deltog i undersökningen.²² Undersökningen publicerades på Bris egen hemsida den 20 november 2020. I samband med undersökningens publikation publicerades också kommentarer och rekommendationer baserade på undersökningen från Magnus Jägerskog, Bris generalsekreterare och Emma Bennwik, barnrättsspecialist på Bris.²³

---

²⁰ Bris, *Bris historik* [hämtad 2020-12-15]; Bris, *Om vår organisation* [hämtad 2020-12-15]

²¹ Bris, *Rapporter* [hämtad 2020-12-15]

²² Bris, *Ny undersökning: 4 av 10 kommuner saknar strategi för barnrättsarbetet* (publicerad 2020-11-20) [hämtad 2020-12-07]

²³ Bris, *Snart ett år efter att lagen infördes - ändå saknar 4 av 10 kommuner en strategi för barnrättsarbetet* (publicerad 2020-11-20) [hämtad 2020-12-07]

Statens offentliga utredningar, SOU 2020:63, är skriven av barnkonventionsutredningen på uppdrag av Sveriges regering.²⁴ Anders Hagsgård, fd lagman vid Förvaltningsrätten i Göteborg och numera hovrättspresident i Hovrätten för Västra Sverige, utses till särskild utredare för barnkonventionsutredningen. Charlotte Palmstierna, tidigare kansliråd, tillsätts som huvudsekreterare och hovrättsassessorer Charlotta Törnell och Christofer Gatenheim tillsätts som sekreterare. I utredningen finns även elva²⁵ experter, däribland rättssakkunniga, jurister och lektorer. Barnkonventionsutredningen påbörjade sitt arbete i april 2018 och överlämnade sitt betänkande till regeringen i november 2020.²⁶

1.3.1 Avgränsningar och källkritik

Jag har valt i mitt primärmaterial att avgränsa mig till Sverige och under ett års tid, det vill säga år 2020 då barnkonventionen trädde i kraft som lag. Detta eftersom det är detta tidsspann som är relevant för mig och primärmaterial publicerat innan lagen trädde i kraft inte kan svara på hur implementeringen av lagen fungerat i praktiken. Avgränsning av val av primärmaterial är gjord utifrån trovärdighet men även också som en följd på bristen av material kring ämnet då det i nuläget inte finns så mycket material att gå på. Barnkonventionen som svensk lag är ny vilket betyder att det änsålänge inte skrivits så mycket om det i förhållande till praktisk tillämpning och implementering. I mitt sekundärmaterial har jag avgränsat mig till artiklar som handlar om Sverige eller har Sverige som ett land i studien, här är inte publiceringsår lika relevant dock har jag valt att ha med så nytt material som möjligt.

Både undersökningen av Bris och SOU 2020:63 är skrivna av pålitliga källor. Bris är en väletablerad barnrättsorganisation som jobbar för att stärka barns rättigheter i samhället. Det ligger i deras intresse att generera korrekt och relevant fakta ut till samhället för fortsätta arbetet för barns rätt i samhället. Viktigt att notera är dock att undersökningen är begränsad i förhållande till mina frågeställningar. Undersökningen är endast riktad mot kommuner och innehåller få frågor. Materialet ger inte heller en bild av specifikt vilka kommuner som svarat vad eller hur

---

²⁴ SOU 2020:63, *Barnkonventionen och svensk rätt* under "Till statsrådet Åsa Lindhagen"

²⁵ Antalet experter i utredningen varierar något över åren 2018-2020

²⁶ SOU 2020:63, *Barnkonventionen och svensk rätt* under "Till statsrådet Åsa Lindhagen"

implementeringen sett ut i varje enskild kommun. Detta är en begränsning jag är medveten om men materialet är ändå relevant för min studie.

Barnkonventionsutredningen bestod av högt uppsatta och kompetenta experter. Utredningen görs på uppdrag av Sveriges regering och ska användas som ett hjälpmedel för att arbeta mot ett mer barnrättsbaserat samhälle. Dock ska det poängteras att majoriteten av experterna i utredningen inte är specialister inom barnrättsfrågor eller har specifika kunskaper om barnkonventionen vilket kan påverka hur de väljer att tolka konventionens artiklar i förhållande till svensk lag. Utredningen hade inte heller som främsta syfte att se till den praktiska implementeringen av barnkonventionen som lagen även om iakttagelser gjordes och kommenterades. Detta kan vara viktigt att ha i åtanke då ett material som varit fokuserad på den praktiska implementeringen troligtvis genererat mer. Ett sådant material finns dock inte att tillgå i nuläget.

Samtliga artiklar som används i uppsatsen är vetenskapligt baserade och valda utifrån relevans samt författarens kompetens. Artiklarna är publicerade år 2012- 2019 vilket gör att artiklarna är relevanta och aktuella i förhållande till hur samhället ser ut nu. Materialet är hämtat från *Lubsearch* och är *peer reviewed* med undantag av artiklarna skrivna av Pernilla Leviner och Johan Vamstad. Jag har valt att ha med artiklarna av Leviner och Vamstad trots avsaknad av *peer review* då jag anser att författarna har tillräckligt stor kompetens för att kommentera ämnet.

2 Metod och teori

Följande avsnitt kommer först förklara den metod som används i studien för att sedan gå vidare till teorin. Vald metod är en jämförande analys och vald teori är kapacitetsmodellen.

2.1 Jämförande analys

Jag kommer genomföra en jämförande analys där jag med hjälp av undersökningen av Bris och SOU:2020:63 av barnkonventionsutredningen kommer besvara mina frågeställningar. Först kommer jag göra en sammanställning av de två materialen. Detta gör jag för att underlätta för

läsaren i förståelsen av de två texterna, då speciellt SOU 2020:63 är komplex. Efter detta kommer jag jämföra för att se hur dessa två skiljer sig samt komplettera varandra. Detta görs för att ge en så komplett bild som möjligt av implementeringen av barnkonventionen som lag i Sverige.

2.2 Teori

Under det här kapitlet kommer den valda teorin att redovisas, förklaras och diskuteras. Teorin kommer sedan appliceras på resultatet för att besvara en av mina frågeställningar. Min valda teori är kapacitetsmodellen eller *the capability approach* som är utformad av Martha Nussbaum och Amartya Sen. Jag har valt denna teori på grund av dess starka koppling till mänskliga rättigheter. Kapacitetsmodellen, även om det kan anses snäv jämfört med mänskliga rättigheter i stort, ger en tröskelnivå av vad som krävs för att leva ett minimalt värdigt liv. Detta gör det möjligt att i min analys se om Sverige uppfyller eller inte uppfyller de förmågor som är så pass grundläggande. Nussbaum menar själv att kapacitetsmodellen kan ses som en art av mänskliga rättigheter. Både kapacitetsmodellen och mänskliga rättigheter grundar sig i tanken om att alla människor har ett sett av grundläggande rättigheter i kraft av att vara människa.²⁷

Det finns två versioner av kapacitetsmodellen, en som förespråkas av Martha Nussbaums och den andra som förespråkas av Amartya Sen.²⁸ Båda grundar sig i snarlika tankar men skiljer en del på sig angående vissa punkter. Jag har valt att använda mig av den modell som Nussbaum förespråkar och det är denna som jag kommer förklara vidare i detta avsnitt. Anledning till att jag valt Nussbaums teori är för att den ger en konkret lista över centrala förmågor, vilket ger en minimi tröskel för social rättvisa. Nussbaum adderar även tanken om politisk liberalism och mänsklig värdighet i sin teori. Sens fokus ligger istället på att mäta livskvalité och ger inte någon tröskelnivå.²⁹ Fokus på rättvisa och möjligheten att ha en minimi tröskel är mer central i min analys då arbetet handlar om rättvisa för barn och vad de ges/inte ges för möjligheter i Sverige när barnkonventionen blivit lag.

---

²⁷ Nussbaum, (2011), s. 62

²⁸ Nussbaum, (2011), s. 19

²⁹ Ibid, s. 19-20

All should get above a certain threshold level of combined capability, in the sense not of coerced functioning but of substantial freedom to choose and act. That is what it means to treat all people with equal respect.³⁰

Nussbaum menar att man kan se modellen som en teori om grundläggande social rättvisa och ett tillvägagångssätt för att jämföra eller mäta livskvalité. Teorin grundar sig i frågan, vad kan varje människa att göra och vem kan man vara? Utifrån frågan vill man analysera vad för förmågor och möjligheter som faktiskt ges i ett samhälle istället för att se det på en generell nivå. Med detta vill man även framhäva att fokus ligger på varje enskild individ, vad varje individ har för möjligheter i ett samhälle och deras frihet att välja. Ett bra samhälle ska förespråka en uppsättning möjligheter för individen och därefter är det upp till individen om man vill utnyttja dessa möjligheter eller ej.³¹ Nussbaum menar att vissa förmågor kan krävas av barn för att möjliggöra för andra förmågor i vuxenlivet. Ett exempel på en förmåga som kan krävas är obligatorisk utbildning.³²

2.2.1 Vad är förmågor?

Nussbaum förklarar att förmågor är en uppsättning möjligheter eller friheter som ska finnas tillgängliga för individen. Förmågor är en kombination av personliga förmågor och den politiska, ekonomiska och sociala position man befinner sig i. Dessa benämns som kombinerade förmågor. Kombinerade förmågor utgör helheten, det vill säga alla möjligheter man som individ besitter i den position man befinner sig i (politisk, social och ekonomisk). Ens interna förmågor (personliga förmågor som utgör en del av ens kombinerade förmågor) är saker som karaktärsdrag, hälsa, intellekt, inlärningsförmåga, emotionell kapacitet och även fast dessa är starkt beroende av externa faktorer menar Nussbaum att det är viktigt att urskilja individens interna förmågor från de kombinerade förmågorna. Detta eftersom möjligheten att uppfylla ens förmågor kan variera mellan ens interna och kombinerade förmågor. Ett samhälle kan inte producera kombinerade förmågor utan att också skapa interna förmågor eftersom de interna förmågorna utgör en del av de kombinerade förmågorna. Dock kan man skapa interna förmågor

---

³⁰ Ibid, s. 24

³¹ Ibid, s. 18

³² Ibid, s. 26

utan att skapa kombinerade förmågor.³³

Many societies educate people so that they are capable of free speech on political matters—internally—but then deny them free expression in practice through repression of speech. Many people who are internally free to exercise a religion do not have the opportunity to do so in the sense of combined capability, because religious free exercise is not protected by the government. Many people who are internally capable of participating in politics are not able to choose to do so in the sense of combined capability: they may be immigrants without legal rights, or they may be excluded from participation in some other manner.³⁴

Vad behövs för att leva ett värdigt mänskligt liv? Utifrån denna frågan har Nussbaum kommit fram till tio aspekter av livet som är så pass grundläggande att man inte kan leva ett värdigt liv utan dem. Lista utgör det som Nussbaum benämner som *central capabilities*, grundläggande förmågor som minimalt krävs för att kunna leva ett värdigt liv.³⁵

2.2.2 Lista över centrala förmågor;

1. *Liv*. Att få leva en normal livstid, inte dö i förtid eller ha så pass nedsatt livskvalité att det inte är värt att leva längre.
2. *Kroppshälsa*. Att få ha god hälsa, även reproduktiv hälsa; få tillräckligt med näring samt att ha tillräckligt skydd (tak över huvudet)
3. *Kroppslig integritet*. Att kunna röra sig fritt från en plats till en annan; att skyddas från våldsamma övergrepp inklusive sexuellt våld och våld i hemmet; ha möjlighet till sexuell njutning och valmöjligheter gällande reproduktion.
4. *Sinnen, fantasi, och tanke*. Att kunna sina sinnen för att fantisera, tänka och resonera och att kunna göra saker på ett “verkligt mänskligt” sätt. Ett sätt som är informerat och kultiverat genom en tillräcklig utbildning, inklusive men inte begränsat till läskunnighet, grundläggande matematik och vetenskaplig utbildning. Att kunna använda sin fantasi och tanke för att kunna uppleva och producera verk och evenemang utifrån ens egna val, religiöst, litterärt, musikaliskt osv. Att kunna använda sitt sinne på sätt som är skyddat genom yttrandefrihet, både konstnärlig och politisk samt religion i form av

---

³³ Ibid, s. 20-22

³⁴ Ibid, s. 21-22

³⁵ Ibid, s. 32

religionsfrihet. Att kunna ha tillfredsställande upplevelser och att inte utsättas för icke-fördelaktig smärta.

5. *Känslor*. Att kunna ha fästa sig eller skapa band till saker och personer utanför oss själva; att älska de som älskar och bryr sig om oss, att kunna sörja deras frånvaro; generellt att kunna älska, sörja, att känna längtar, tacksamhet och befogad ilska. Att ens känslomässiga utveckling inte ska hindras av rädsla eller ångest. (Att stötta denna förmåga betyder att man stöttar former av mänskliga associationer som kan visas vara väsentligt för människors utveckling.)
6. *Praktiskt förnuft*. Att kunna bilda sig en uppfattning om det goda och att kunna kritiskt reflektera över planeringen av sitt liv. (Detta medför skydd för samvetsfrihet och religiös efterlevnad.)
7. *Samhörighet*.
  - (A) Kunna leva i samspel med andra, att kunna känna igen och visa att man bryr sig om andra människor, kunna engagera sig i olika former av social interaktion; att kunna visa empati. (Denna förmåga inkluderar skydd av de institutioner som upprättar och upprätthåller såna typer av samhörighet samt skyddar mötesfrihet och frihet av politisk yttran)
  - (B) Ha grundläggande självrespekt och icke-förnedring; Att bli behandlad med värdighet, där ens värde är lika med andras. Detta inkluderar att man inte ska utsättas för diskriminering till följd av ras, kön, etnicitet, kast, sexuell läggning, religion, nationalitet och art.
8. *Andra arter*. Att kunna leva i samspel med och i relation till djur, växter och naturens värld.
9. *Lek*. Att kunna skratta, att kunna leka, att kunna njuta av fritidsaktiviteter.
10. *Kontroll över sin miljö*.
  - (A) *Politisk*. Att kunna effektivt delta i politiska beslut som påverkar ens liv; rätt till politiskt deltagande, skydd av yttrandefrihet och organisationsfrihet.
  - (B) *Materiellt*. Att kunna äga egendom (både land och rörliga varor) och ha ägande rättigheter på lika grund som andra; ha rätten att söka sysselsättning på lika grund som andra; ha friheten att inte ofrivilligt bli genomsökas eller gripen. I arbete, att kunna arbete som en människa, utöva praktiskt förnuft och inleda meningsfulla och ömsesidiga

relationer med andra arbetare.³⁶

De tio förmågorna som ges i listan tillhör i första hand individer. Nussbaum menar att detta fokus på individen är mycket viktigt och gör stor skillnad då många nationer tenderar att se grupper istället för att se enskilda individer. Ett exempel är att man ofta ser familjen som en homogen grupp och då bortser från att se individerna som finns i familjen. Alla förmågor måste tillgodoses var för sig och kan inte väga upp för varandra. Det betyder att en nation kan inte uppfylla en förmåga genom att ge mer av en annan förmåga.³⁷

3 Litteraturöversikt och tidigare forskning

Detta avsnitt kommer behandla litteratur och tidigare forskning som är relevant för min studie. Litteraturen som behandlas i detta avsnitt är indelad i två kategorier. Den första är *Barnkonventionen - implementering och inkorporering*, där kommer forskning som behandlar hur implementering och inkorporering av barnkonventionen genomförts allmänt av olika länder samt specifikt hur implementering gjorts av Sverige presenteras. I den andra delen, *Barnkonventionen som nationell lag* presenteras forskning som behandlar införandet av barnkonventionen till nationell lagstiftning.

3.1 Barnkonventionen - implementering och inkorporering

Rebecca Thorburn Stern analyserar i sin artikel hur Sverige har implementerat och inkorporerat barnkonventionen. Thorburn Stern förklarar att inkorporering utgör en form av implementering, där man syftar till att göra konventionen rättsligt erkänd i nationell lag. Detta kan göras genom juridisk reform och beslut som har sin grund i konventionen.³⁸ Det finns fördelar med att göra en konvention applicerbar direkt i nationella sammanhang såsom att göra konventionen till nationell lag. Genom inkorporering i rättssystem kan man stärka barns rättsliga status inom rättssystemet

---

³⁶ Ibid, s. 33-34

³⁷ Ibid, s. 35-36

³⁸ Stern, Thorburn, Rebecca, "Much Ado about Nothing? The Road to the Incorporation of the UN Convention on the Rights of the Child in Sweden" i *International Journal of Children's Rights* 27 (2019) s. 267

och även påvisa vikten av att respektera barns rättigheter i allmänhet.³⁹ När det kommer till Sveriges sätt att implementera och inkorporera konventioner så följer staten vanligtvis en dualistisk metod, vilket innebär att en konvention inte blir en del av nationell lag direkt vid ratificering. Det finns tre olika sätt som Sverige använder sig av för implementering av konventioner. Transformation som är det vanligaste vilket innebär att konventionen översätts till svenska och görs därefter till svensk författning eller att man omarbetar konventionen för att den ska kunna bli en del av svensk författning. Det andra sättet att implementera en konvention i Sverige är genom att stifta en lag som anger att konventionen gäller som svensk lag. Man kan även fastställa att konventionen stämmer överens med svensk lag och att det då krävs varken inkorporering eller transformation för att konventionen ska ha effekt på nationell nivå.⁴⁰ I processen av inkorporering har Norge många gånger fått föregång som exempel på hur man kan gå tillväga och vilka positiva effekter inkorporering av barnkonventionen kan generera. Detta eftersom det norska systemet i mångt och mycket liknar det svenska vilket då gör det jämförbart. De positiva effekter man såg i Norge var bland annat att man refererade till barnkonventionen i domstolsbeslut och att transformeringsarbetet blev mer effektivt.⁴¹ Thorburn Stern poängterar att Norge har gett barnkonventionen företräde över annan lag, något som inte föreslagits i Sverige. Precis som Sverige har varken Finland eller Island gett barnkonventionen företräde, vilket kan vara en bidragande faktor till att inkorporeringen i dessa länder haft begränsad effekt.⁴²

Lundy *et al.* undersöker olika sätt som stater inkorporerat barnkonventionen där syftet med studien är att hitta det mest effektivt för uppfyllandet av barns rättigheter. Konventioner säger inget om hur de ska implementeras av stater men staterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för implementation. Hur detta görs avgörs av varje enskild stat. Studien undersökte tolv olika staters inkorporering, en av dessa tolv är Sverige.⁴³ I studien fokuserar man på direkt inkorporering och indirekt inkorporering. Med direkt inkorporering menas att konventionen i sin helhet eller delar av konventionen blir en del av det nationella rättssystemet direkt vid ratificering. Detta kan göras på två sätt, konstitutionellt eller genom lagstadga, även dess kan göras helt eller delvis.⁴⁴ Indirekt

---

³⁹ Stern, Thorburn (2019) s. 269

⁴⁰ Ibid, s. 269-270

⁴¹ Ibid, s. 282

⁴² Ibid, s. 283

⁴³ Lundy, L., Kilkelly, U. & Byrne, B., "Incorporation of the United Nations Convention on the Rights of the Child in Law – A Comparative Review", *International Journal of Children's Rights*, Vol. 21 (2013) s. 443-444

⁴⁴ Lundy, Kilkelly, Byrne (2013) s. 447-451

inkorporering innebär att man konventionen ska påverka genom andra rättsliga medel, exempelvis att man i beslutsfattande måste ha de krav som finns i konventionen i åtanke.⁴⁵ Lundy *et al.* fann i sin studie att de alla tolv stater har i viss mån, antingen helt eller delvis inkorporerat barnkonventionen till nationell lag. Vidare fann man att i stater där barnkonventionen haft hög inkorporering hade man stor respekt för barns rättigheter och barn sågs som självständiga rättighetsbärare. Dock ska det påpekas att man inte kan klargöra om detta beror på att staten haft respekt för barns rättigheter innan och därav haft högre grad av inkorporering eller om det är inkorporeringen i sig som genererat det.⁴⁶ Resultatet antyder att i stater där inkorporering av barnkonventionen diskuteras istället för inkorporeras direkt vid ratificering, genererar en positiv inverkan på engagemang och förståelse av konventionen hos olika aktörer exempelvis unga. Detta oavsett om diskussionerna leder till att konventionen blir inkorporerad helt eller ej.⁴⁷ Vidare visade studien att oavsett vilken väg man går för inkorporering hamnade fortfarande utsatta barngrupper utanför. Ett exempel är att asylsökande barn inte ses som rättighetsbärare i samma utsträckning som andra barn.⁴⁸ Slutsatsen i deras studie är att barns rättigheter är bättre skyddade i stater där barnkonventionen fått rättslig status samt där man utvecklat ett system för att monitorera och förstärka rättigheterna i konventionen. Dock menar Lundy *et al.* att det inte finns endast en rätt väg till implementering utan att målet av full implementering av barnkonventionen kan nås på flera sätt.⁴⁹

Heimer och Palme har i sin studie identifierat vad som gör att barnkonventionen inte kan implementeras fullt ut i den svenska kontexten.⁵⁰ Heimer och Palme förklarar att trots att Sverige ofta anses vara en förebild gällande barns rättigheter då Sverige var ett av de första länderna att skriva under barnkonventionen har den fått mycket liten effekt gällande barns möjligheter att delta i ärenden som berör dem. Detta tyder på en brist i Sveriges implementering av barnkonventionen.⁵¹ Man tenderar att se på barn som *becomings* istället för *beings*, det vill säga att man ser barn som någon som måste formas och inte som en egen fristående människa från

---

⁴⁵ Ibid, s. 451

⁴⁶ Ibid, s. 452-453

⁴⁷ Ibid, s. 453

⁴⁸ Ibid, s. 454

⁴⁹ Ibid, s. 461

⁵⁰ Heimer, Maria, Palme Joakim, "Rethinking Child Policy Post-UN Convention on the Rights of the Child: Vulnerable Children's Welfare in Sweden", *Jnl Soc. Pol.* (2016), 45, 3, s. 437

⁵¹ Heimer, Palme, (2016), s. 436

början. Vidare förklarar Heimer och Palme att barn ofta ses som icke-kompetenta aktörer vilket gör att när barnets rättigheter kommer i konflikt med varandra går oftast barnets rätt till skydd över barnets rätten till deltagande. Vad som anses vara barnets bästa bestäms av andra eftersom barn anses vara för sårbara och inte kapabla att själva avgöra det. Barnets deltagande anses störa hens välbefinnande. Detta trots belägg som visar att barnets deltagande i ärenden som berör hen faktiskt skyddar barnet i fråga från skada och ökar hens välbefinnande.⁵² Vidare menar de att barnets rätt till deltagande i ärenden som berör dem kan komma i konflikt med andra intressen och rättigheter t.ex. föräldrarnas rätt. Heimer och Palme förklarar att Sverige, jämfört med andra har ett system som är inriktat på familjen och klassas som ett familjesystem där föräldrarnas rätt sätts över barnets.⁵³ Heimer och Palme menar att det finns ett fokus på föräldrarna och deras rättigheter vilket försvårar en vidare implementering av barnkonventionen i Sverige. Deras studie visade även att utsatta barn garanteras inte delaktighet i ärenden som berör dem. Vidare argumenterar de för att barns deltagande är essentiellt för barnomsorg, infriande av andra rättigheter och för en lyckad implementering.⁵⁴

Lisa Shamseldin skriver i artikeln “Implementation of the United Nations Convention on the Rights of the Child 1989 in the Care and Protection of Unaccompanied Asylum Seeking Children: Findings from Empirical Research in England, Ireland and Sweden” om svårigheter i implementering av barnkonventionen i de tre staterna, England, Irland och Sverige. Shamseldin identifierar tre problemområden, 1) svårigheter att tyda principen om barnets bästa, 2) dåligt utformade och implementerade åtgärder gällande assistans och skydd samt 3) en brist i målbilder.

I det första problemområdet, svårigheter att tyda principen om barnets bästa, menar Shamseldin att principen är vag. Vad som anses vara barnets bästa samt vem som ska bestämma detta är mycket oklart.⁵⁵ I studien framgick att olika aktörer och myndigheter tolkade principen om barnets bästa på olika sätt vilket leder till svårigheter att bidra med vård och skydd för

---

⁵² Ibid, s. 437-438

⁵³ Ibid, s. 439-440

⁵⁴ Ibid, s. 448-449

⁵⁵ Shamseldin, Lisa, “Implementation of the United Nations Convention on the Rights of the Child 1989 in the Care and Protection of Unaccompanied Asylum Seeking Children: Findings from Empirical Research in England, Ireland and Sweden” i *International Journal of Children’s Rights* 20 (2012) s. 99-100

ensamkommande barn utifrån principen. Vidare ledde detta också till problem gällande kontakt och återförening med barnets familj, vad som anses vara barnets bästa varierar från stat till stat i denna fråga. Studien visade att alla tre stater upplevde konflikt i principen om barnets bästa i förhållande till rätten hos föräldrarna samt under vilka omständigheter det var rimligt att barnet återvänder till ursprungslandet. I många fall leder oklarheten till att barnen inte återförenas med deras föräldrar.⁵⁶

I det andra problemområdet (dåligt utformade och implementerade åtgärder gällande assistans och skydd) förklarar Shamseldin att dåligt implementering och brist på assistans och skydd har lett till otillräckligt skydd för ensamkommande barn. Detta leder till att barnen inte skyddas mot exploatering, våld och annan form av diskriminering i den utsträckning som de ska. I alla tre stater som undersöktes fanns stora problem med att rikta uppmärksamhet mot ensamkommande barns behov av extra skydd och assistans.⁵⁷

Questions about UASC have been dropped on the table of the foreign minister so many times and each time they just drop it, UASC are a group of children whose worries nobody can hear [Sweden, child welfare agency, senior manager]⁵⁸

They're [UASC] a marginal group and there's considerable ambivalence about them. The first challenge was to get and sufficiently hold senior officials and civil servants attention to be able to make the changes that we felt would be appropriate...maintaining that attention is extremely difficult [England, immigration, senior manager]⁵⁹

Det tredje problemområdet som Shamseldin förklarar är att det saknas konsekventa strategier för hur man ska skydda och ta hand om ensamkommande barn. Det saknas även konsekvent samarbete och kommunikation mellan olika aktörer som har hand om ensamkommande barn. Dessa brister leder till svårigheter i att garantera skydd och omsorg av ensamkommande barn.⁶⁰

3.2 Barnkonventionen som nationell lag

---

⁵⁶ Shamseldin, (2012), s. 96-99

⁵⁷ Ibid, s. 100

⁵⁸ Ibid, s. 101

⁵⁹ Ibid, s. 100

⁶⁰ Ibid, s. 112-113

Pernilla Leviner har i sin artikel diskuterat för- och nackdelar med att göra barnkonventionen till svensk lag. Leviner förklarar att det inte alltid är självklart hur man bäst infriar barns rättigheter och att det vid ett flertal tillfällen konstaterats att barns rättigheter åsidosätts. I samband med detta har det då ofta argumenteras för att en inkorporering av barnkonvention kommer stärka barns rättigheter. Dock har denna argumentation möts av mycket kritik och Leviner förklarar att inkorporeringen måste analyseras vidare för att öka förståelsen av vad det egentligen kommer innebära.⁶¹ Leviner menar att det juridiskt sett inte kommer göra någon större skillnad då det är troligt att konventionen endast kommer användas som hjälp vid tolkning av andra lagar, något som redan görs innan den blivit lag. Detta eftersom barnkonventionen inte kommer ha företräde över andra lagar vid en eventuell konflikt mellan lagarna. Leviner förklarar vidare att barnkonventionens artiklar är vagt utformade, vilket skulle kunna skapa problem om man fattar beslut endast utifrån konventionen.⁶² Unicef ställer sig allmänt positivt till inkorporering men menar att det är problematiskt och inkonsekvent att sätta sig emot och inte ratificera det tredje tilläggsprotokollet men samtidigt inkorporera barnkonventionen.⁶³ Vidare finns det en risk att inkorporeringen endast blir en symbolisk handling. Där inkorporeringen ses som en lösning på de problem som finns utan att man inrättar politiska medel för faktiskt förbättring samt att det politiska ansvaret avtar efter inkorporering. Dock poängterar Leviner att man bara genom att ta upp diskussionen troligen genererat positiva effekter gällande barns rättigheter i samhället.⁶⁴

Liknande har Johan Vamstad i *Fördelar och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen - en jämförande studie av internationella erfarenheter*, analyserat för- och nackdelar med inkorporeringen utifrån ett internationellt perspektiv. I studien har Vamstad granskat implementering av barnkonventionen i Norge, Finland, Danmark och Tyskland för att utifrån dessa analysera hur inkorporering i Sverige kan se ut. Studien utgår från två länder som har inkorporerat till nationell lag (Finland och Norge) samt två länder som inte har inkorporerat (Danmark och Tyskland). I sin analys kommer Vamstad fram till att man kan se en del både för

---

⁶¹ Leviner, Pernilla, "Barnkonventionen som svensk lag - en diskussion om utmaningar och möjligheter för att förverkliga barns rättigheter", i *Förvaltningsrättslig tidskrift*, (2018), s. 287-289

⁶² Leviner, Pernilla, (2018), s. 303-304

⁶³ Ibid, s. 299

⁶⁴ Ibid s. 310

och nackdelar med inkorporering.⁶⁵ Norge inkorporerade 2003 barnkonventionen till nationell lag där lagen gavs ställning över annan lag.⁶⁶ Vamstad menar att det ser ut som att barns rättsliga ställning har stärkt i Norge till följd av inkorporeringen av barnkonventionen, speciellt inom vissa områden. Dock kan man inte helt avgöra om detta är på grund av inkorporering eller en allmän utveckling av barnets stärkta ställning.⁶⁷ Sedan inkorporeringen i Norge har barnets rätt till delaktighet fått ett uppsving. Norge sänkte i samband med inkorporeringen sin gräns för när ett barn ska vara delaktig från tolv år till sju år. Barnets röst och åsikt ges stor vikt vid ärenden som berör dem och att lyssna till barn har blivit väletablerat.⁶⁸ Finland inkorporerade barnkonventionen direkt i finsk lag vid ratificering år 1991. Den direkt inkorporeringen tillsammans med den ekonomiska kris som Finland ledd av under 90-talet gjorde att barns rättigheter inte diskuterades i samma utsträckning som i övriga nordiska länder. Den ekonomiska krisen gjorde att barn sattes i en extra sårbar ställning och att prioriteringar av barns rättigheter inte kunde genomföras. Inkorporeringen i sig fick därav ingen betydande effekt för barns rättigheter samt att diskussion om barns roll i samhället och deras rättigheter inleddes först senare.⁶⁹

Inkorporering av barnkonventionen gör att dess juridiska status får mer tyngd, vilket Vamstad menar gynnar barnrättsorganisationer som kan hänvisa till att konventionen faktiskt är lag. Vamstad förklarar vidare att det finns ett visst symbolvärde i att inkorporera då det skickar signaler ut i samhället att barns rättigheter är viktiga och ska tas på allvar. Dock kan man även se problematik med inkorporeringen, detta genom att inkorporeringen anses gå emot svensk rättstradition. Man menar då att sättet konventionen är utformad och hur den är formulerad riskerar att ha mer negativ än positiv inverkan då det skapas en osäkerhet i tolkning.⁷⁰ Vamstad förklarar dock att för och nackdelar inte spelar någon större roll, inkorporering ger inte en avgörande skillnad i sig. Det inte är inkorporeringen i sig själv som blir avgörande för konventionens efterlevnad utan hur man arbetar runt omkring för att driva barns rättigheter framåt. Barnkonventionen är ett redskap som har olika effekt beroende på hur man som stat

---

⁶⁵ Vamstad, Johan, *Fördelar och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen – en jämförande studie av internationella erfarenheter*, Ersta sköndal högskola, Arbetsrapportserie, nr 91, (2016), s. 6-4

⁶⁶ Vamstad, (2016), s. 8

⁶⁷ Ibid, s. 35

⁶⁸ Ibid, s. 51

⁶⁹ Ibid, s. 14-15

⁷⁰ Ibid, s., s. 65-66

väljer att använda det.⁷¹

De länder som har barnkonventionen inkorporerad har inte per automatik en bättre situation på barnrättighetsområdet men de har inte heller hindrats eller styrts i negativ riktning i sitt arbete i någon noterbar utsträckning. Inkorporeringen är sekundär till den politiska viljan att arbeta med konventionen och barns rättigheter, den kan inte på juridisk väg direkt styra politiken om politiken inte vill bli styrd. Däremot kan en inkorporering bli ett verktyg i händerna på en politisk rörelse som redan är övertygad om det rätta i att stärka barns rättigheter i enlighet med barnkonventionen.⁷²

4 Bris och SOU 2020:63

I detta avsnitt kommer jag sammanfatta SOU 2020:63 samt undersökningen som är gjord av Bris. Jag kommer ta upp de mest centrala punkterna i båda texterna för att vidare kunna analysera, sammanställa och jämföra texternas innehåll i avsnitt 5. Sammanfattningen görs för att visa på vad de olika texterna kommit fram till innan jag applicerar min egen metod och analys på materialet.

4.1 Bris

Bris genomförde en kommunal undersökning om implementeringen av barnkonventionen som lag i Sverige den 19 oktober till den 4 november 2020. I undersökningen skickades en enkät ut till samtliga 290 kommuner i Sverige. 182 kommuner deltog i enkäten men alla kommuner svarade inte på alla frågor vilket gör att vissa frågor har ett avvikande antal svar.

Undersökningen publicerades 2020-11-20 på Bris egna hemsida. Undersökningen visade på brister inom kommunal implementering av barnkonventionen som svensk lag. Som visas enligt figur 1 nedan har endast 6,6% av kommunerna som deltagit i studien implementerat barnkonventionen, 7,2% har inte implementerat den alls och 1,1 % vet ej. Bris undersökning visar enligt figur 2 att 41,1% av kommunerna saknar strategi för implementering av barnkonventionen och 8,3 % inte vet om kommunen har en strategi för arbetet. Figur 3 visar

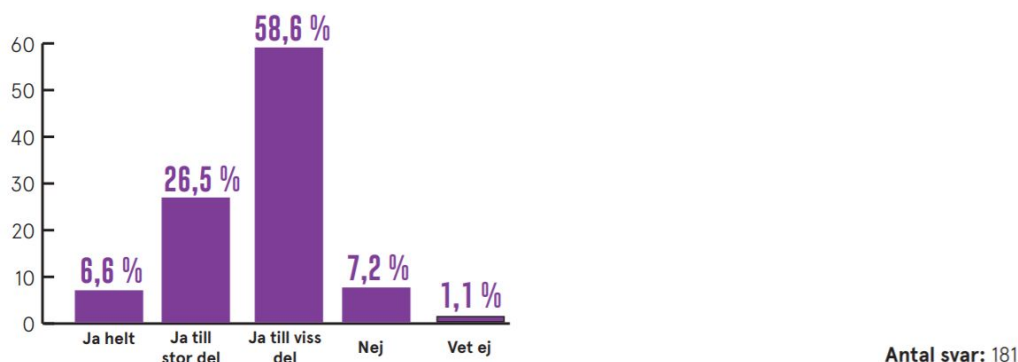
---

⁷¹ Ibid, s. 65,68

⁷² Ibid, s. 68

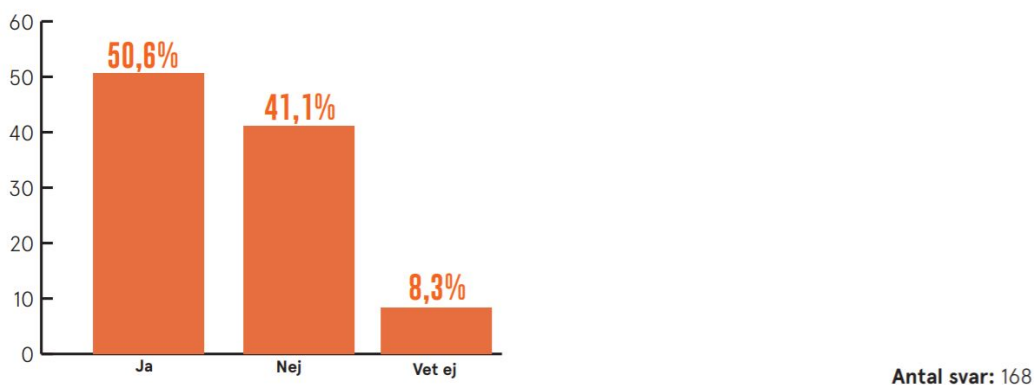
olika områden där kommunerna anser att det finns stora problem. Områden är prioriteringar i högsta politiska instans, tillräckligt med resurser, kompetens hos personal samt rutiner och praxis. Resurser (39,7%) och rutiner och praxis (34,7%) såg som de största problemområdena. Utifrån figur 4 har sammanlagt 74% svarat att bristande prioritering från högsta politiska instans är ett problem. Svaren är fördelat på 5% väldigt stor utmaning, 20% stor utmaning och 48,9% viss utmaning.

Har kommunen implementerat barnkonventionen i sina verksamheter?

Figur 1: Visar hur respondenterna svarat på hur väl kommunen har implementerat barnkonventionen.⁷³

Har kommunen en strategi för att implementera barnkonventionen?

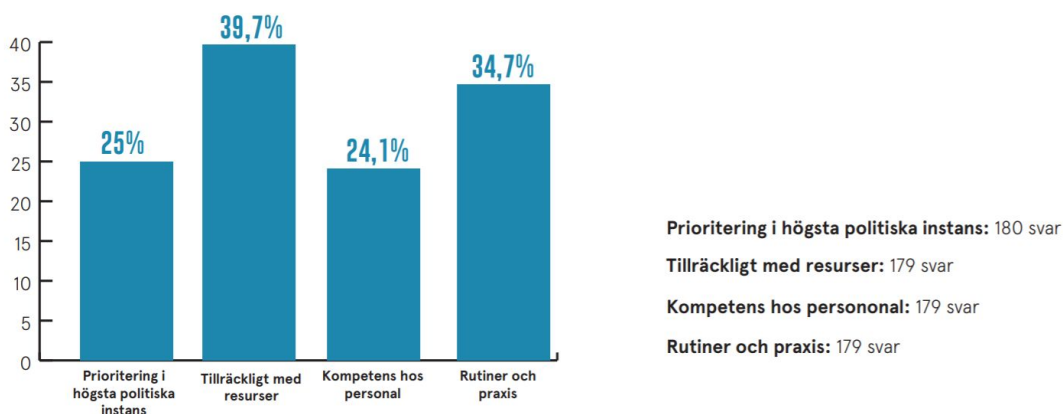
Figur 2: Visar hur respondenterna svarat i frågan om kommunen har en strategi för att implementera barnkonventionen.⁷⁴

⁷³ Bris, *Faktablad kommunundersökning: Implementering av barnkonventionen* (bifogad bilaga)

⁷⁴ Ibid

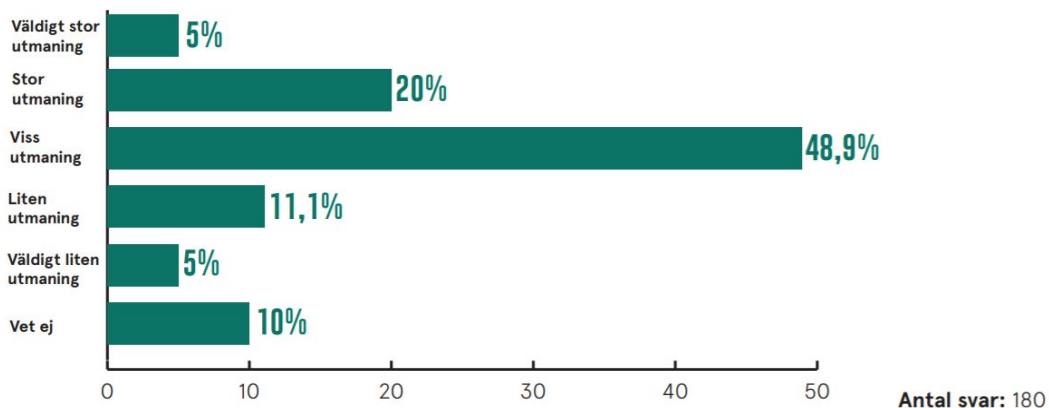

Andel kommuner som ser stora eller väldigt stora utmaningar inom följande områden:

Figur 3: Visar hur respondenterna svarat på vilket område man i kommunen anser att det finns störst problem⁷⁵

Gradera utmaningen med prioritering i högsta politiska instans

Figur 4: Visar hur respondenterna graderat hur stor utmaning man ser med prioritering av barnkonventionen i högsta politiska instans.⁷⁶

I samband med undersökningen publicerades även kommentarer på undersökningens resultat. I publikationen menar Bris generalsekreterare Magnus Jägerskog och Bris barnrättsspecialist Emma Bennwik att man ser mycket stora brister i implementeringen. Kommunernas arbete utgör en central del i uppfyllandet av barns rättigheter.⁷⁷

⁷⁵ Ibid

⁷⁶ Ibid

⁷⁷ Bris, *Ny undersökning: 4 av 10 kommuner saknar strategi för barnrättsarbetet*, [hämtad 2020-12-07]

4.2 SOU 2020:63

Barnkonventionsutredningen började sitt arbete i april 2018. Syftet i utredningen var att kartlägga hur svensk praxis och lagstiftning stämmer överens med artiklar 1-42 i barnkonventionen samt redovisa hur bestämmelser om barnets rätt att få uttrycka sina åsikter och barnets bästa tolkas i praktiken samt vilken innebörd de får inom olika rättsområde.⁷⁸ I utredningen ingår inte att se hur barns rättigheter uppfylls i praktiken, dock har man under arbetets gång noterat en del saker angående detta och menar att det är viktigt att påpeka samt visa de problem som man stött på. Barnkonventionsutredningen har inte fördjupat sig vidare i dessa problem eftersom detta inte var en del av deras arbetsuppgift.⁷⁹ Utredningen ska ha ett jämställdhets- och funktionsvariationperspektiv i den mån det anses möjligt. Utredningen har inte fått i uppdrag att lämna förslag.⁸⁰

Utredningen kom fram till att svensk lagstiftning och praxis överensstämmer till största del med artiklarna 1-42 i barnkonventionen. Utredningen menar att trots att svensk lag överensstämmer till största del är det viktigt att se över förbättringar som kan göras samt luckor som kan fyllas ut.⁸¹ Det hittades ca 30 undantag där barnkonventionen och svensk lagstiftning inte stämmer överens.⁸²

4.2.1 Observationer i praktiken och tolkning av principer

Observationerna som man gjort i utredningen gällande brister i den praktisk implementering av barnkonventionen är endast baserade på iakttagelser som gjorts under arbetets gång och det man fått berättat i dialog med olika aktörer som utredningen varit i kontakt med.⁸³ Dessa aspekter är mycket centrala för min studie och kommer utgöra en del av grunden för min analys.

---

⁷⁸ SOU 2020:63, vol 1, s. 85

⁷⁹ Ibid, s. 88

⁸⁰ Ibid, s. 50

⁸¹ Ibid, s. 51,56

⁸² Ibid, s. 62

⁸³ Ibid, s. 57

- Utredningen har noterat att det finns en viss osäkerhet kring tolkning och tillämpning av barnkonventionen i förhållande till annan lagstiftning. Man såg även en osäkerhet rörande innebörden av verksamhetsspecifik lagstiftning.
- Det finns en uppfattning inom ett flertal verksamheter att yngre barn inte får komma till tals. Yngre barn anses inte kapabla att uttrycka sina åsikter.
- Man ser en brist i samarbete mellan olika aktörer som arbetar med barn.
- Resursbrist (både ekonomiska och personella brister) gör att barns möjlighet att få sina rättigheter uppfyllda varierar beroende på var i Sverige man bor.
- Utredningen noterade svårigheter i hur man ska bemöta barn i yrkesroller då man inte är van vid bemötande av barn.⁸⁴

För att undersöka hur principen om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka sina åsikter tolkas i praktiken har utredningen använt sig av handböcker, rättsfall, riktlinjer och genomfört en enkätundersökning. Enkätundersökningen riktades till handläggare på Migrationsverket, barnläkare, socialsekreterare och familjerättssekreterare. Utredningen menar att de två principerna (artikel tre och tolv) inte fått full verkan inom en del rättsområden. I principen om barnets bästa fann man en osäkerhet i hur man ska bedöma vad som är barnets bästa samt hur man ska väga barnets bästa mot andra intressen. Det framkom även att brist på resurser och tid är en bidragande faktor till att man inte fullt ut prövar barnets bästa.⁸⁵ Utredningen observerade att det i utlänningsmål ofta inte redovisas vad som bedöms vara barnet bästa utan att det istället skrivs att avgörandet i domen inte strider mot barnets bästa. Man noterar även att det sällan framgick om man lyssnat till barnets synpunkter och om barnet fått komma till tals.⁸⁶ I enkäten svarade majoriteten att man nästan alltid samtalar med barn när det gäller ärenden som berör dem, speciellt om barnet är sju år och uppåt. Man fann dock att yngre barns vilja och åsikter inte uppmärksammas i samma utsträckning som äldre barn, just på grund av deras ålder. Barnets unga ålder ses som ett hinder för samtal. Likaså om barnet i fråga har en funktionsvariation. Barnkonventionsutredningen fann att åsikter från barn över 12 år generellt ges avgörande betydelse i domstol. Trots att individuella bedömningar görs tyder detta på en åldersgräns för när

---

⁸⁴ Ibid

⁸⁵ Ibids, s. 58

⁸⁶ SOU 2020:63, vol 3, s. 1671

ett barns åsikt och vilja beaktas.⁸⁷ Man fann även att föräldrarnas rätt till barnet kan komma i konflikt med barnets bästa samt att tillgängliga resurser och ekonomiska faktorer inom olika enheter påverkar bedömningen av barnets bästa.⁸⁸

5   **Analys**

Följande avsnitt kommer utifrån vad som behandlades i avsnitt 4 analysera samt jämföra Bris undersökning och SOU 2020:63 för att skapa en helhetsbild av implementeringen av barnkonventionen som svensk lag. Här appliceras även Nussbaums teori på relevanta delar.

Bris undersökning visade på bristande implementering av barnkonventionen inom Sveriges kommuner. Den största anledningen till den bristande implementeringen ansågs vara brist på resurser. Ett annat problem ansågs vara prioritering i högsta politiska instans. Liknande fann barnkonventionsutredningen att brist på både personal och ekonomi är ett problem för att införliva barns rättigheter. Vad en kommun har för resurser gör att möjligheten att uppfylla barns rättigheter skiljer sig från kommun till kommun. Barnkonventionsutredningen noterade också att samarbete mellan olika aktörer som har hand om barnrättsfrågor är bristande.⁸⁹ Den brist kan göra att vissa frågor eller barn faller mellan stolarna för att man inte har en metod för samarbete eller strategi för hantering av frågor som berör flertal enheter. Bris undersökning visade att 41,1% av kommunerna som svarat på enkäten saknar strategier hur för man ska implementera barnkonventionen. I tillhörande kommentarer, som utgår från resultatet publicerat i undersökningen menar Bris generalsekreterare Magnus Jägerskog och Bris barnrättsspecialist Emma Bennwik att implementeringen av barnkonventionen brister stort på kommunal nivå. Jägerskog och Bennwik förklarar att barnrättsarbetet i kommunerna är väsentlig för uppfyllandet av barns rättigheter i praktiken. Att inte ha en strategi för införandet av barnkonventionen kan

---

⁸⁷ Ibid, s. 1816

⁸⁸ Ibid, s. 1817

⁸⁹ SOU 2020:63,vol 1, s. 57

leda till att barns rättigheter inte uppfylls. Vidare kan en avsaknad av strategi kan leda till felprioriteringar och att grupper av barn glöms bort eller inte får det stöd som de behöver.⁹⁰

Implementeringen av mänskliga rättigheter behöver ske strategiskt om det ska lyckas. Barnets rättigheter är inget smörgåsbord där det går att plocka några bitar, utan hela grundarbetet behöver göras för att möjliggöra att alla barn ska ha tillgång till sina mänskliga rättigheter. Givetvis kan inte allt vara på plats över en natt, men kommunerna har haft lång tid på sig att förbereda sig. Att det ser ut som det gör bland många av landets kommuner när lagen redan gällt i snart ett år är problematiskt.⁹¹

Nussbaum förklarar att det är nationens uppgift att uppfylla de grundläggande förmågorna. Ens förmågor och möjligheter inte ska påverkas av vilken nation man bor i.⁹² Samma tankesätt kan appliceras på Sverige och dess kommuner. Nussbaum påpekar att ojämlikhet är ett problem som hindrar möjligheter och förmågor att uppfyllas.⁹³ Ojämlikheter mellan kommuner kan få stora konsekvenser för barns rättigheter.

Barnkonventionsutredningen fann att två av barnkonventionens grundprinciper, art 3 och 12⁹⁴, inte efterlevs fullt ut. Principer om barnets bästa prövas inte alltid. Detta som en följd av tidsbrist och bristande resurser. Man konstaterade även att principen om barnets bästa anses svårtolkad och att man inte vet hur man ska väga barnets bästa mot andra intressen till exempelvis föräldrarnas intresse eller ekonomiska faktorer inom myndigheter.⁹⁵ Den vaga utformningen av artiklarna i barnkonventionen är ett problem som gör att artiklarna blir svåra att tolka och använda. Detta är något som påpekas och problematiseras av både Leviner och Vamstad.⁹⁶ Vidare konstaterade barnkonventionsutredningen att yngre barn (under sju års ålder) och barn med funktionsvariation inte får komma till tals i samma utsträckning som äldre barn. Det konstaterades även att det finns en brytpunkt vid 12 års ålder, därefter ges barnets åsikt generellt avgörande betydelse.⁹⁷ Att barn har begränsad möjlighet att delta i ärenden som berör dem är ett

---

⁹⁰ Bris, *Snart ett år efter att lagen infördes - ändå saknar 4 av 10 kommuner en strategi för barnrättsarbetet*, [hämtad 2020-12-07]

⁹¹ Ibid

⁹² Nussbaum, (2011), s. 114-115

⁹³ Ibid, s. 115

⁹⁴ United Nations, *Convention on the rights of the child*, 20 November 1989, Treaty Series, vol. 1577

⁹⁵ SOU 2020:63, vol 1, s. 58; SOU 2020:63, vol 3, s. 1817

⁹⁶ Leviner, (2018), s. 303-304; Vamstad, (2016), s. 65-66

⁹⁷ SOU 2020:63, vol 1, s. 58

problem i det svenska samhället.⁹⁸ Detta problem är även synligt genom att använda Nussbaums lista över grundläggande förmågor där nummer 10a som lyder följande: “Being able to participate effectively in political choices that govern one’s life; having the right of political participation, protections of free speech and association.”⁹⁹

Förmågan klargör att man ska ges möjligheten delta i politiska beslut som påverkar ens liv och att man har rätt till politiskt deltagande, oavsett ålder. Barn ges inte denna förmåga fullt ut när man inte lyssna till alla barn oberoende av olika faktorer som ålder eller funktionsvariation. Barnet har friheten att välja att inte delta eller inte uttrycka sin åsikt men som Nussbaum förklarar så ska möjligheten alltid ges till alla¹⁰⁰ något Sverige inte kan leva upp till.

6 Slutsats och diskussion

Uppsatsens syfte har varit att undersöka hur implementering av barnkonventionen som svensk lag sett ut under år 2020. Jag har använt mig av en jämförande analys samt applicerat kapacitetsmodellen på mitt resultat för att besvara mina frågeställningar, har implementeringen fungerat i praktiken? Vad finns det för svårigheter gällande implementeringen? Påverkas barns centrala förmågor av bristande implementering? För att resultatet ska bli så tydligt som möjligt kommer jag kortfattat redovisa resultatet i förhållande till frågeställningarna för att sedan gå vidare till en mer öppen diskussion där jag kommer reflektera över resultat, mitt arbetet och mina egna tankar som uppstått samt ge förslag till vidare forskning.

6.1 Slutsats

Frågeställningar: Har implementeringen fungerat i praktiken? Vad finns det för svårigheter gällande implementeringen? Påverkas barns centrala förmågor av bristande implementering?

Implementeringen av barnkonventionen som svensk lag fungerar inte fullt ut. Det finns stora brister på kommunal nivå där stora delar av landets kommuner inte har implementerat

---

⁹⁸ Heimer, Palme, (2016), s. 436

⁹⁹ Nussbaum, (2011), s. 34

¹⁰⁰ Nussbaum, (2011), s. 18

barnkonventionen till fullo. Det saknas strategiskt arbete för att genomföra implementeringen och resurser ses som ett av de största problemen. Det finns även brister i hur man använder och tolkar principen om barnets bästa, där barnets bästa inte alltid prövas. Liknande brister finns i förhållande till barns rätt till delaktighet där man inte alltid lyssnar till barnets åsikt eller vilja. Nummer 10a i listan av centrala förmågor påverkas av den bristande implementering av barnkonventionen där barnets möjligheter att få komma till tals och delta i politiska beslut som berör dem inte uppfylls fullt ut.

6.2 Diskussion

Utifrån mitt arbete har det framkommit att det finns en del problematik i hur kommuner arbetar för att implementera barnkonventionen och att detta arbete skiljer sig mycket från kommun till kommun. Vissa kommuner har implementerat barnkonventionen helt, andra delvis och vissa inte alls. Implementeringen är central för ett fortsatt barnrättsbaserat arbete och för möjligheten att barns rättigheter faktiskt följs enligt barnkonventionen. Att det finns en ojämn fördelning av resurser och möjligheter mellan Sveriges kommuner är inte ett nytt problem, dock anser jag att det är viktigt att poängtera och uppmärksamma detta problem när man ser det. Barns möjlighet att få sina rättigheter uppfyllda är beroende av hur kommunen agerar, deras ekonomi och resurser. Detta är en ohållbar situation som innebär att man inte lever upp till en av barnkonventionens mest grundläggande principer, nämligen artikel 2.1

States Parties shall respect and ensure the rights set forth in the present Convention to each child within their jurisdiction without discrimination of any kind, irrespective of the child's or his or her parent's or legal guardian's race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national, ethnic or social origin, property, disability, birth or other status.¹⁰¹

Denna ojämna fördelning påverkar alla delar av barnomsorg och ger olika grad av rättigheter till barn i Sveriges kommuner. Om man i Sverige ska kunna leva upp till artiklarna barnkonventionen så är detta ett problem som måste åtgärdas. Alla barn ska ges samma förutsättningar och rättigheter oavsett var i landet man bor. Nussbaums kapacitetsmodell har fokus på varje enskild individ och inte en grupp. Detta synsätt blir extra viktigt när man ska se

---

¹⁰¹ United Nations, *Convention on the rights of the child*, 20 November 1989, Treaty Series, vol. 1577

till ojämlikheter inom ett land då barn generellt anses ha det bra i Sverige men det finns skillnader mellan kommunerna. Att se barn som en helhet på det sättet blir problematiskt för de barn som inte får sina rättigheter eller förmågor uppfyllda.

Min studie har visat på brister i tolkning och användning av artikel tolv, barns rätt till delaktighet i ärenden som berör dem. Sverige ger inte barn det utrymme för delaktighet i ärenden som berör dem som avses i artikel tolv i barnkonventionen. Vidare finns det en tendens att inte lyssna på yngre barn eller barn med funktionsvariation, något som inte heller är förenligt med barnkonventionen då barn inte på någon grund ska diskrimineras. Hur barnets åsikter ska framföras och vilken vikt de ska ges i beslut ska fattas genom individuell bedömning av barnets mognad tillsammans med ålder, där ska alltså inte finnas någon förutbestämd ålder där man börjar lyssna till barnets åsikt. Heimer och Palme förklarar, som tidigare nämnt, i sin text att barn ofta ses som icke-kompetenta aktörer och att man anser de är kapabla att uttrycka sina åsikter. Trots att studier har visat att barn mår bättre av att få vara delaktiga i beslut som rör dem.¹⁰² Den problematik man ser kring barnets rätt till deltagande tillsammans med det faktum att Sverige inte skrivit på barnkonventionens tredje tilläggsprotokoll ger barnet en sårbar ställning när det kommer till att få uttrycka sina åsikter, både i Sverige och internationellt. Jag anser även att, som tidigare påpekat av Unicef i Pernilla Leviners artikel, att det är motsägelsefullt av Sverige att inkorporera barnkonventionen men fortsätta motsätta sig att ratificera det tredje tilläggsprotokollet.¹⁰³ Trots rekommendation från FN:s barnrättskommitté väljer Sverige att inte ratificerat det tredje tilläggsprotokollet, vilket förhindrar att barns rättigheter tillgodoses helt. Det tredje tilläggsprotokollet är högst relevant för att fullt ut tillgodose barns rättigheter och om det är de man vill sträva efter i det svenska samhället så är det essentiellt att skriva under och ge barn möjlighet att föra sin klagan till FN.

Personligen ser jag det som ett mycket stort problem att Sverige, ett land som gärna vill se sig själv som förespråkare av mänskliga rättigheter och barns rättigheter inte uppfyller något så grundläggande som barns rätt till delaktighet i ärenden som berör dem. Som tidigare nämnt är Nussbaums kapacitetsmodell det mest minimala som krävs för att leva ett värdigt mänskligt liv, det är en väldigt låg tröskelnivå. Faktum är att Sverige inte lever upp till denna standard, något

---

¹⁰² Heimer, Palme, (2016), s. 437-438

¹⁰³ Leviner, Pernilla, (2018), s. 299

som är mycket problematiskt och ett problem som bör åtgärdas snarast. I frågan om barns centrala förmågor påverkas ser jag även en risk att andra förmågor utöver nummer 10a kan komma att påverkas som en följd av bristande implementering i kommunen beroende på hur omfattande bristerna är. Ett exempel på förmågor som skulle kunna påverkas är nummer 4 (sinnen, fantasi och tanke) samt nummer 9 (lek).¹⁰⁴ Dessa kan påverkas beroende på hur kommunen finansierar, hanterar och prioriterar tillgång till utbildning och fritidsverksamheter. Detta står inte med som ett resultat då jag inte kan ge några belägg för andra förmågor än nummer 10a. Detta är på grund av att mitt material inte täcker specifika kommuner och deras individuella implementering, därav kan jag inte se på vilka övriga punkter kommunerna eventuellt brister.

Trots att mitt arbete inte haft fokus på om svensk lag faktiskt överensstämmer med barnkonventionen anser jag att detta är viktigt att kommentera det. Som tidigare nämnt under punkt 4.2 så kom utredningen fram till att svenska lag går ihop med barnkonventionen till största del. Det finns totalt 32 undantag där svensk lag inte stämmer överens med barnkonventionen.¹⁰⁵ Jag anser utifrån ett människorättsperspektiv att detta kan ses som problematiskt att man väljer att bortser från att det finns så pass många delar som inte går ihop. Utöver detta är det också viktigt att notera att Sverige inte helt följde barnrättskommitténs rekommendationer gällande barnkonventionen som svensk lagstiftning.¹⁰⁶ Kommittén rekommenderade att barnkonventionen ska ges företräde över annan lag, något som man valt att bortsett från i stiftandet av den nya barnkonventionslagen. Som framgått i Thorburn Sterns artikel har Norge gett barnkonventionen företräde över annan lag vilket kan ha varit en bidragande faktor till de positiva effekter man sett för barns rättigheter gällande inkorporeringen i Norge.¹⁰⁷

Under arbetets gång har jag frågat mig själv om det var för tidigt att göra en studie av detta ämne då lagen är ny och att man kanske inte har hunnit så långt i arbetet. Dock är inkorporering av barnkonventionen inte något nytt i sig utan har varit uppe för debatt under ett flertal år. Att göra barnkonventionen till lag röstades igenom 2018 vilket ger två år att förbereda, utbilda kommuner samt göra andra nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den nya lagen kommer fungera i

---

¹⁰⁴ Nussbaum, (2011), s. 33-34

¹⁰⁵ SOU 2020:63, vol 1, s. 52-55

¹⁰⁶ UN Committee on the Rights of the Child, Concluding Observations on the Fifth Periodic Report of Sweden, 6 March 2015, CRC/C/SWE/CO/5, part III, A, p. 8

¹⁰⁷ Stern, Thorburn (2019) s. 283

praktiken. Man har varit medveten om att barnkonventionen skulle bli lag och därav haft möjlighet att förbereda och anpassa sin verksamhet efter detta. Jag har därav kommit fram till att det inte var för tidigt att titta på implementeringen och att det snarare var en bra tid för att verkligen se hur väl förberett det svenska samhället var på den nya lagstiftningen. Detta är ett ämne som är högst relevant att fortsätta forska kring för att se hur utvecklingen fortgår.

6.2.1 Metoddiskussion

Innan jag valde att göra en jämförande analys testade jag två andra metoder som dessvärre inte fungerade. Min tanke var att genomföra intervjuer med ett antal olika relevanta enheter. Intervjuer med valda organisationer och myndigheter gick ej att genomföra på grund av bristande intresse hos de tillfrågade enheterna. Majoriteten av de tillfrågade valde att tacka nej, oftast på grund av hög arbetsbelastning. Övriga svarade inte på förfrågan. På grund av att intervjuerna aldrig genomfördes finns där inget primärmaterial att tillgå och analys av material kan därav ej genomföras. Det kan vara på grund av rådande pandemi som tillfrågade myndigheter inte hade möjlighet att delta i studien då deras arbetsbelastning troligtvis har ökat under denna tid. Dock är det tråkigt att man inte vill delta i något som är så viktigt för kartläggning av barns rättigheter. Jag tror att denna metod hade genererat ett väldigt givande material som i sin tur hade gett en intressant analys.

Jag tänkte även genomföra en medieanalys dock ansåg jag att detta inte var givande att genomföra. Detta eftersom det finns mycket lite skrivet om barnkonventionen som lag i media i nuläget. Jag genomförde en sökning i media (tryckpress och webbaserade tidningar) som genererade ytterst lite material vilket gjorde det svårt att genomföra en analys. Ytterligare en problematik kring detta var att det material som finns hänvisade alla till samma källa vilket inte ger en givande analys. Jag valde därav att inte gå vidare med denna metod. Dock är detta något som jag anser hade varit mycket användbart och intressant att genomföra vid ett senare tillfälle då mer material finns att tillgå eftersom media utgör en stor del av människors vardag.

6.3 Förslag till vidare forskning

Barnkonventionen är ett område där det finns många möjligheter till vidare forskning. Inkorporeringsarbetet av barnkonventionen och barnkonventionen som svensk lag är områden som konstant behöver uppdateras med ny forskning. Implementeringsarbetet är också en pågående process som kommer vara det många år framöver. Barnkonventionslagen behövs speciellt forskas vidare på för att se hur lagen utvecklas, förändras och vilka konsekvenser det får på det svenska samhället överlag men specifikt vilka konsekvenser det ger för barns rättigheter. Förslag på vidare forskning är att undersöka hur implementeringen ser ut om ytterligare något år. Detta för att se hur arbetet med barnkonventionen som svensk lag fortgått, vilka förändringar som skett och vad som mer behöver göras för att implementeringsarbetet ska fortsätta framåt. Ytterligare ett förslag är som nämnt ovan att genomföra en medianalys för att se hur denna lagen bemöts i media.

Referenser

Offentligt tryck

Prop. 2017/18:186, *Inkopporering av FN:s konvention om barnets rättigheter*

SOU 2020:63, *Barnkonventionen och svensk rätt*

Konventioner

United Nations, *Convention on the rights of the child*, 20 November 1989, Treaty Series, vol. 1577

FN dokument

UN Committee on the Rights of the Child, Concluding Observations on the Fifth Periodic Report of Sweden, 6 March 2015, CRC/C/SWE/CO/5

Böcker

Nussbaum. C Martha, *Creating Capabilities : The Human Development Approach*. Harvard University Press, (2011)

Webbkällor

Barnombudsmannen, *Barnkonventionen*,

<https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/> [hämtad 2020-12-11]

Bris, *Bris historik*, <https://www.bris.se/om-bris/vart-arbete/uppdrag--vision/bris-historik/>, [hämtad 2020-12-15]

Bris, *Ny undersökning: 4 av 10 kommuner saknar strategi för barnrättsarbetet*, (publicerad 2020-11-20),

<https://www.bris.se/om-bris/press-och-opinion/pressmeddelanden/ny-undersokning-4-av-10-kommuner-saknar-strategi-for-barnrattsarbetet/>, [hämtad 2020-12-07]

Bris, *Om vår organisation*, <https://www.bris.se/om-bris/organisation/om-var-organisation/>,
[hämtad 2020-12-15]

Bris, *Rapporter*, <https://www.bris.se/om-bris/publikationer/rapporter/>, [hämtad 2020-12-15]

Bris, *Snart ett år efter att lagen infördes - ändå saknar 4 av 10 kommuner en strategi för barnrättsarbetet*, (publicerad 2020-11-20),
<https://www.bris.se/om-bris/press-och-opinion/kommentarer/snart-ett-ar-efter-att-lagen-infordes--anda-saknar-4-av-10-kommuner-en-strategi-for-barnrattsarbetet/>, [hämtad 2020-12-07]

Regeringen, *Barnkonventionen som svensk lag*,
<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/barnkonventionen-som-svensk-lag/>, [hämtad 2020-12-12]

Regeringen, *Idag blir barnkonventionen svensk lag*, (publicerad 2020-01-01)
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/01/idag-blir-barnkonventionen-svensk-lag/>,
[hämtad 2020-12-12]

Unicef, *Convention on the rights of the child*, <https://www.unicef.org/child-rights-convention>,
[hämtad 2021-01-07]

Unicef, *FN:s kommitté för barnets rättigheter*,
<https://unicef.se/barnkonventionen/fns-kommitte-for-barnets-rattigheter>, [hämtad 2021-01-07]

Unicef, *Tilläggsprotokoll till barnkonventionen*,
<https://unicef.se/barnkonventionen/tillaggsprotokoll>, [hämtad 2021-01-06]

Artiklar

Heimer Maria, Palme Joakim, "Rethinking Child Policy Post-UN Convention on the Rights of the Child: Vulnerable Children's Welfare in Sweden", *Jnl Soc. Pol.* (2016), 45, 3

Leviner, Pernilla, "Barnkonventionen som svensk lag - en diskussion om utmaningar och möjligheter för att förverkliga barns rättigheter", i *Förvaltningsrättslig tidskrift*, (2018)

Lundy, L., Kilkelly, U. & Byrne, B., "Incorporation of the United Nations Convention on the Rights of the Child in Law – A Comparative Review", *International Journal of Children's Rights*, Vol. 21, (2013)

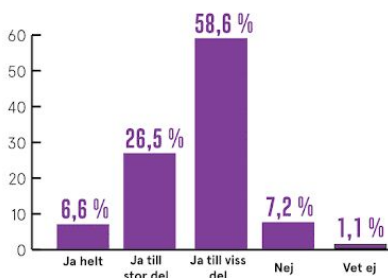
Shamseldin, Lisa, "Implementation of the United Nations Convention on the Rights of the Child 1989 in the Care and Protection of Unaccompanied Asylum Seeking Children: Findings from Empirical Research in England, Ireland and Sweden" i *International Journal of Children's Rights* 20 (2012)

Stern, Thorburn, Rebecca, "Much Ado about Nothing? The Road to the Incorporation of the UN Convention on the Rights of the Child in Sweden" i *International Journal of Children's Rights* 27 (2019)

Vamstad, Johan, *Fördelar och nackdelar med att inkorporera barnkonventionen – en jämförande studie av internationella erfarenheter*, Ersta sköndal högskola, Arbetsrapportserie, nr 91 (2016)

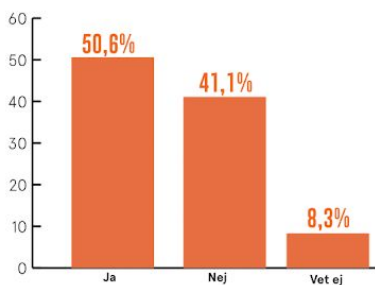
FAKTABLAD KOMMUNUNDERSÖKNING: IMPLEMENTERING AV BARNKONVENTIONEN

Har kommunen implementerat barnkonventionen i sina verksamheter?

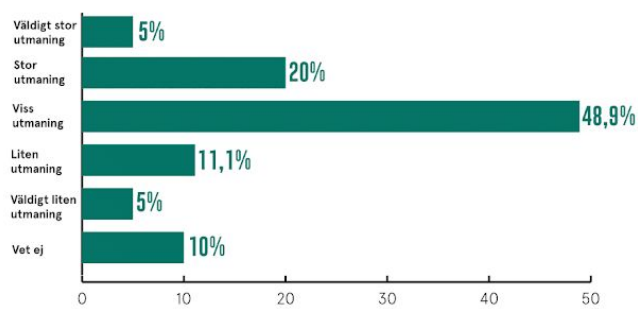
Antal svar: 181

Har kommunen en strategi för att implementera barnkonventionen?

Antal svar: 168

Gradera utmaningen med prioritering i högsta politiska instans

Antal svar: 180

Om undersökningen:

Bris kartläggning genomfördes under perioden 19 oktober till 4 november. Kartläggningen gjordes i form av en enkät som skickades till registratorer i landets samtliga 290 kommuner. 182 kommuner besvarade enkäten. Alla kommuner har inte svarat på samtliga frågor, varför antalet svar kan avvika från 182.

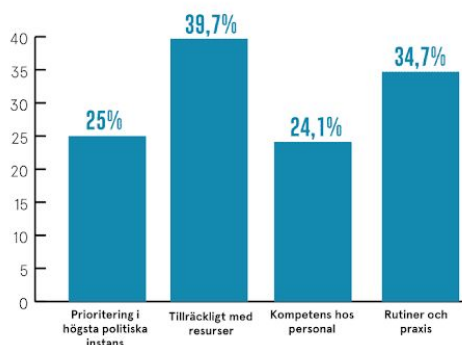
För mer information, kontakta:

Maria-Pia Cabero, presskontakt
maria.pia.cabero@bris.se,
070-101 61 00

BRIS

FAKTA BLAD KOMMUNUNDERSÖKNING: IMPLEMENTERING AV BARNKONVENTIONEN

Andel kommuner som ser stora eller väldigt stora utmaningar inom följande områden:

Prioritering i högsta politiska instans: 180 svar

Tillräckligt med resurser: 179 svar

Kompetens hos personal: 179 svar

Rutiner och praxis: 179 svar

Om undersökningen:

Bris kartläggning genomfördes under perioden 19 oktober till 4 november. Kartläggningen gjordes i form av en enkät som skickades till registratorer i landets samtliga 290 kommuner. 182 kommuner besvarade enkäten. Alla kommuner har inte svarat på samtliga frågor, varför antalet svar kan avvika från 182.

För mer information, kontakta:

Maria-Pia Cabero, presskontakt
maria.pia.cabero@bris.se,
070-101 61 00

BRIS